
EĞİTİM SEN DAVASI VE DEMOKRASI

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun EĞİTİM SEN'i kapatmaya ilişkin kararıyla başlayan süreç yaşanırken gazetelerde bu kararla ilgili kimi haberlere rastlanıyor. Örneğin 27.05.2005 günlü BirGün gazetesinde tüzüğünde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın devletin bünyesinden çıkarılmasını amaçlayan Demokratik Barış Hareketi Partisi aleyhine açılan kapatma davasının, partinin amacının şiddet içermeyip düşünce açıklaması niteliğinde olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından reddedildiği haberi vardı. Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 10 ve 11. madde hükümlerinin “Anayasa'nın 13. maddesiyle uyum içinde” olduğu görüşüne varıyordu habere göre. Öyleyse tıpkı AİHS'nin 10. ve 11. maddelerindeki sınırlamalar gibi Anayasa'nın 13. maddesindeki sınırlamalar da tüzüklerin, “düşünce açıklaması düzeyinde bir eylem” ve “demokratik toplumun gereklerinden” olan amaç maddelerini kapsamıyordu.

Sekiz yıl önceki bir olayın haberi idi bu. Onun içinde ki haberde ayrıca, Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasına 2004 Mayıs'ında eklenen ve uluslararası sözleşmelere ulusal yasalardan üstünlük sağlayan tümcenin olmadığı bir tarihte böyle bir kararın alınabildiği anımsatılıyordu.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun EĞİTİM SEN'i kapatmaya ilişkin kararıyla başlayan süreç yaşanırken, Türkiye'de demokrasinin bu olayda yansıyan niteliğinin daha somut bir biçimde görülebilmesi için

aşağıdaki tablonun incelenmesinde kanımca yarar vardır. Çeşitli uğraklarıyla dava sürecini içeren ve bizdeki demokrasinin çok acıklı bir resmi olan bu tablo şöyledir:

KAPATMA DAVASI

			Yana-Karşı	
			Olanlar	
1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	(yürütme)	05.02.2002	+	-
2. Ankara Valiliği	(yürütme)	15.02.2002	+	-
3. Ankara Valiliği	(yürütme)	29.03.2002	+	-
4. EĞİTİM SEN Tüzük değiştirdi		03.07.2002		
5. Cumhuriyet başsavcılığı	(yargı)	16.07.2002	-	+
6. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	(yürütme)	15.10.2002	-	+
7. Genel Kurmay Başkanlığı	(yürütme)	27.06.2003	+	-
8. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	(yürütme)	15.07.2003	+	-
9. Ankara Valiliği	(yürütme)	28.10.2003	+	-
10. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı	(yargı)	10.06.2004	+	-
11. EĞTİM SEN'in Ret istemi		05.07.2004		
12. Ankara 2. İş Mahkemesi	(yargı)	15.09.2004	-	+
13. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı	(yargı)	29.09.2004	+	-
14. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi	(yargı)	03.11.2004	+	-
15. Ankara 2. İş Mahkemesi	(yargı)	21.02.2005	-	+
16. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı	(yargı)	15.03.2005	+	-
17. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	(yargı)	25.05.2005	+	-

Görüldüğü gibi sürecin 1 ve 2 No'lu uğraklarında yürütme, kapatma davası yönünde davranmıştır. Ancak bu, anadiliyle öğrenim içeren tüzük maddesini değiştirmesi istemiyle EĞİTİM SEN'e yapılan uyarı düzeyindedir. 3. uğrakta yürütme bu isteğin yerine getirilmesinde gecikme var diye suç duyurusunda bulunmuştur. 4. uğrakta EĞİTİM SEN Genel Kurulu'nu toplayarak tüzük değiştirme istemini yerine getirmiştir. Bunun üzerine 5. uğrakta yargı takipsizlik kararı vermiştir. Hem de tüzük değişikliği olmasaydı bile kararın bu yönde olacağını vurgulamıştır. Ardından 6. uğrakta yürütme de değiştirilen tüzük maddesinde yasaya aykırılık görmediğini EĞİTİM SEN'e bildirmiştir. Ancak 7. uğraktaki yürütmenin araya girmesiyle (müdahalesiyle) 8 ve 9. uğraklardaki yürütme ile 10. uğraktaki yargı "U" dönüşüne geçmiş, başka bir deyişle süreç birdenbire yön değiştirmiştir. Ama yargının 12. uğraktaki başka bir organı tam tersine kapatma davasının karşısında yer alarak, yargı bağımsızlığının her şeye karşın korunabileceğini göstermiştir. Aynı organ 15. uğrakta da bu tutumunu sürdürmüş ve direnmiştir. Ne var ki 13,14,16 ve 17. uğraklarda yargı, EĞİTİM SEN'in kapatılması yönündeki süreci başlatan 7. uğrağın suyunca gitmekten kendini alamamıştır.

Görüldüğü gibi bu tablo yargının bu davada büyük ölçüde yürütmenin vesayeti altında olduğunun resmidir. Kaldı ki demokrasiyle, bilimle, laiklikle çelişen zikzakları nedeniyle yürütmenin doruğundaki hükümetin bile bu vesayetten tam anlamıyla bağımsız olduğu söylenemez. Nitekim kapatma davasını tetikleyen 7. uğraktaki kendine bağlı uğrağa "dur!" diyecek yerde 8. durakta "vur!" diyen Bakan'ına yol vermiştir AKP Hükümeti.

Evrensel, 6 Haziran 2005